

AnletsBladet

NR 2

APRIL 2017

Ordföranden har ordet

Föreningens årsstämma har just klarats av och jag blev vald till ordförande efter Karl Erik Gräns som avböjt omval. Jag tackar för förtroendet men inser omedelbart att det inte kommer att bli en lätt match att ta över stafettpinnen efter honom. Tillsammans med den övriga styrelsen ska jag göra mitt bästa med att fortsätta på den inslagna vägen med intressanta och lärorika föredrag och studiebesök.

Vi kommer också att fortsätta med att hålla studiecirkel i olika ämnen. Till adressen cirkel@botvid.org kan ni vända er med anmälningar till de olika cirkel som redan finns eller komma med idéer till nya.

Något som börjar bli ganska hett inom släktforskningen är att ge sig in i DNA-världen. Med ett enkelt salivprov öppnar sig en helt ny värld. Plötsligt dyker det upp 100-tals personer som man är släkt med, ibland på ganska nära håll men ofta med en gemensam ana för mycket länge sedan. Funderingar väcks om hur våra anor har förflyttat sig över jordklotet och hur det kan komma sig att jag hamnat just här. I en av våra cirkel försöker vi att räta ut en del av frågetecknen.

Vare sig du håller dig till kyrkböcker, domböcker och mantalslängder eller om du brottas med att förstå ditt resultat efter en topsning så önskar jag dig ett riktigt gott släktforskningsår.

Årsmöte 2017

Den 15 mars hade ett 30-tal medlemmar mött upp till föreningens årsmöte. Förhandlingarna fördes av Ingemar Lindström. Inger Feldhofer redovisade föreningens ekonomi och resultatet för 2016 visade en liten förlust, beroende på att vi satsat lite extra på föreläsare. Vår ordförande, Karl Erik Gräns, hade avböjt omval och till ny ordförande för föreningen valdes Carin Johansson. Karl Erik avtackades med blommor.

Val till styrelsen: Nyval, Mats Johansson, ordinarie, fyllnadsval 1 år, efter Carin Johansson. Omval på 2 år på ordinarie platser: Charlotta Eskilson, Anita Karlsson. Nyval på 2 år: Ulla-Britt Magnusson. Suppleanter: Nyval, fyllnadsval på 1 år, Ingemar Holmsten,

efter Mats Johansson. Omval på 2 år Arne Mattsson. Våra revisorer, Roland Gustavsson och Rolf Lindmark, omvaldes. Valkommittén med Gunnel Nilsson och Ulla Comérus kvarstår, samt att Kerstin Sima tillkommer.

Efter årsmötet höll Carin Johansson en kort presentation av DNA i släktforskningen. Vi är flera som topsat oss och intresset är stort för DNA och hur det ärvt. Just nu genomför Carin och Inger en kurs i hur man tolkar och går vidare med sina DNA-fynd.

Om du är intresserad av att delta i kurser som föreningen ordnar, eller föreslå ett ämne själv där du vill veta mer, är du välkommen att mejla på cirkel@botvid.se

Text: Monica Andersson

Carin Foto: Ingemar Magnusson

Ansv.utgivare: Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 08-778 02 51
Redaktion: Arne Mattsson, Björkvändan 6, 147 33 Tumba. Tel. 08-530 371 16
Monica Andersson, Storskiiftesvägen 53, 145 60 Norsborg. tel. 08-531 779 11
Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 08-778 02 51

Hemsida: www.botvid.org

Våra arrangemang sker i samarbete med

Hemsida: www.sv.se/sv/

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Anita Karlsson, Grytstigen 80
147 52 Tumba. Tel. 530 33310,
mobiltfn. 070-331 0916

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 608 2396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Carin Johansson, 778 0251
V.ordf. Mats Johansson, 608 2396
Sekr. Anita Karlsson, 530 33310
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 2351
Redaktör. Arne Mattsson, 530 37116
Ledamot: Charlotta Eskilson, 778 9814
Ledamot: Inge Andersson, 531 77911
Ledamot: Ulla-Britt Magnusson, 530 35202
Suppl. Arne Mattsson, 530 37116
Suppl. Ingemar Holmsten, 070-718 4637

AnletsBladet

Ansvar. utg. Carin Johansson, 778 0251
E-post: carin@medicals-service.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 37116
E-post: armatt@telia.com
Monica Andersson, 531 77911
E-post: monica.andersson@storskiftet.se

Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift 2017: 200,-
Famijemedlem: 50,-
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 2351
E-post: inger@feldhofer.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Vårens styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna den 12/4, 17/5.

Medlemsträffar

Vårens medlemsträffar blir den 27/4 (OBS! torsdag, nytt datum) samt 10/5. Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Väsna pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Värt en omväg...

Brevens Bruk

Brevens Bruk ligger i Askers socken, utanför Örebro, inte långt från Kilsmo. Här startade Claes Brorsson Rålamb år 1676 en stångjärnshammare som var igång ända till 1917. Man har haft masugn och gjuteri. 1987 slutade verksamheten i Brevens Bruk och nu har man gjort museum av de gamla byggnaderna.

Bruksmiljön omfattar både de gamla

verkstäderna och bostäderna för smederna. Den gamla snickarverkstaden och modellmuseet är numera museum för Brevens Bruks Hembygdsförening och innehåller bl a ett skolmuseum.

Man kan även besöka Herrgården som byggdes 1698 som bruksförvaltarbostad.

Brevens Kyrka, från 1842, är byggd i empiristil och användes som skola för brukets barn ända till 1878, då skolan byggdes.

Midsommarfirandet vid Brevens Bruk är något alldeles extra. Traditionen infördes av vallonerna för mer än 200 år sedan. Sju stora blomsterkransar träs på midsommarstången som sedan reses. Kransarna har smyckats med liljekonvaljblad och blommor och bärs fram av unga flickor ackompanjerade av spelmän. Allt inleds med en kanonsalut. När stången är rest vidtar musik och dans. □

Text och foto: Monica Andersson

Mindre kända källor för släktforskare

Under den rubriken höll Claes Westling, arkivarie i Vadstena, ett föredrag under släktforskar dagarna i Umeå.

All förvaltning var statlig fram till 1862. År 1863 tillkom kommunal förvaltning.

De arkiv han pratade om var:

Kyrkoarkiv: husförhörlängden, födelse- och dödböcker.

Bilagor till husförhörlängder o d (serie H) innehåller prästens underlag till husförhörlängden. Här kan man hitta text skrivelser, brev eller anteckningar som prästen inte fört in i husförhörlängden.

Domkapitlen: Här finns sockenakter ordnade församlingsvis, serie E IV.

Domstolsarkiv: bouppteckningar, domböcker

Bilagor: Underlag till ärenden. FI, Inneliggande handlingar.

Lagmansrätter. Bestod av en lagman och 12 nämndemän. Fanns fram till 1849. Sammanträdde 1 gång/år. Avgjorde tvistemål. Claes Westling visade ett exempel på en arvstvist där man gjort en släktutredning som fanns med i underlaget till målet. Hittar man något sådant blir man extra glad.

Länsstyrelsearkiv: skattelängder, soldatrullor, jordeböcker.

Här finns också skattläggningshandlingar

som handlar om att skattevärdera en gård, GIII f.

Bara 3% av materialet är digitaliserat. Det betyder att om du vill se bilagorna måste du åka till ett landsarkiv. Du kan också ringa och prata med dem på landsarkivet ifall de kan hjälpa dig.

Det finns 75 mil arkiv (som Stockholm-Boden fågelvägen). □

Text: Monica Andersson

En sagolik skola - Folkskolan 175 år

11 mars - 21 maj 2017

I år fyller den svenska folkskolan 175 år. Det firar Lärarstiftelsen med den turnerande utställningen *En sagolik skola - Folkskolan 175 år* som invigs på Prins Eugen Waldemarsudde den 11 mars och sedan visas på sju platser runt om i landet. Utställningen är en lekfull exposé över skolans och läraryrkets utveckling och roll i det svenska samhället från 1800-talet till idag. På Prins Eugen Waldemarsudde kompletteras utställningen med originalverk av några av våra mest folkkära konstnärer. □
Läs mer på www.waldemarsudde.se

Tipsar Monica Andersson

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under våren 2017 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba öppet.

12 april (13-17)   26 april (13-17)
3 maj (18-21)   17 maj (13-17)
31 maj (13-17)

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för *AnletsBladet* nr. 1/2017 har föreningen fått 7 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Margareta Reuter	Vårby
Leif Särnblom	Huddinge
Rolf Werner	Huddinge
Peter Wiberg	Huddinge
Ing-Britt Trzesowski	Vårby
Solveig Hägglund	Skogås
Britt Flodetorp	Huddinge

Medlemsträffen den 15 februari

Äntligen "Her story" i stället för "His story"

På medlemskvällen i Botvidsbygdens Släktforskarförening fick vi stifta bekantskap med journalisten och författaren Anna Laestadius Larsson. För en gammal kvinnosakskämpe som mig var det naturligtvis ljuvliga tongångar, att äntligen någon engagerat sig för att lyfta fram kvinnorna ur historiens djupa skuggor. Anna berättade med stor inlevelse om hur hennes ilska över kvinnornas undanskymda plats i historien ledde henne att skriva boken *Barnbruden* som handlar om hertiginnan Hedvig Elisabeth Charlotta, som blott 15-årig kom till Sverige från Tyskland, för att gifta sig med hertig Karl som senare blev kung Karl XIII. Även Axel von Fersens syster Sofie lyfts fram i denna berättelse. *Barnbruden* ingår i en trilogi vars andra del är *Pottungen*. I denna bok får vi möta många berömda män från den här tiden, men det är kvinnorna som är i fokus. Missa inte citatet på första sidan Encyklopedins förklaring på ordet Kvinna: "Kvinnor kan uppfatta saker och ting snabbare än män, men eftersom de inte förmår fundera över nå-

got en längre stund utvecklar de aldrig den förmåga till eftertanke som krävs för ett sunt förnuft".

Rävhonan är den sista boken i trilogin. Titeln syftar på de nedsättande etiketter man kunde sätta på kvinnor under 1700-talet om de tog sig för att sticka ut litet utöver det vanliga. En berättelse om hat som förgör och kärlek som överlever allt.

Ett stort tack till Anna Laestadius Larsson som gav oss ett så engagerat och intressant anförande. □

Text: Ulla Comérus
Foto: Inge Andersson

Dela med dig av dina gamla foton!

Redaktionsgruppen har en idé om ett nytt inlägg i *Anletsbladet*, "En bild berättar".

Du har säkert en intressant bild liggande i gömmorna. Skicka in den till oss tillsammans med några rader om vad bilden visar.

Carin

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba. Buss 715 avgår från Tumba C och stannar utanför lokalen.

OBS! - NYTT DATUM - OBS! 27/4 Medlemsträff (OBS Torsdag) Studiebesök på Riksarkivet

Adress: Fyrverkarbacken 13, Marieberg, Karin Borgkvist Ljung guidar oss runt i det nyrenoverade arkivet.

Visningen startar kl. 17.00. **Samling vid entrén kl. 16.45** Föranmälan görs senast 21 april till: inger@feldhofer.se

10/5 kl. 19.00 Medlemsträff

OBS! Planerat föredrag utgår på grund av sjukdom

Se vår hemsida: botkvid.org för nytt program.

Kaffe serveras från kl. 18.30.

Entré 20:-, Icke medlemmar 40:-. □

Utsigt af Norrbro och Gustaf Adolfs torg i Stockholm 1840-talet. Litografi av J.H. Strömer efter en teckning av Ferdinand Tollin.

Broar och vattenvägar i Stockholm

De äldsta Norrbro och Söderbro byggdes i slutet av 1200-talet för att jämte Västerlånggatan bilda en länk över Stadsholmen i landsvägen mellan Uppland och Södermanland.

Grundstenen till nya Norrbro – ritad av Carl Fredrik Adlercrantz – lades 1787 av Gustav III med murbruk serverat på silverbricka. Norrbro var ett livligt flånörstråk men många basarer.

Söderbro blev beroende av slussarna i Söderström. Den första byggdes 1634 och kallades Drottning Kristinas sluss. Nya slussar byggdes på 1700- och 1800-talen.

Med slussen från 1930-talet är gränsen mellan Stadsholmen och Södermalm utsuddad. Av Söderström återstår endast den smala Karl Johan-slussen. □

Text: Monica Andersson

Vad arbetade de med ?

Valackare:

Hans uppgift var att kastrera hästar. Yrkesbeteckningen var starkt nedsättande. Ett annat namn var hästgällare.

Korv:

Så kallades under 1600- och 1700-talet stadsvakterna i de södra städerna i Sverige. Det var ett öknamn och i deras uppgifter ingick att bura in fyllon samt att slå larm vid brand.

Hattstofferare:

Arbetar med att bearbeta damhattar, t.ex genom att sätta band och olika dekorationer.

Halva:

Var en lärling inom ett skråyrke, t.ex smedhalva, skomakarhalva.

Sexman:

Han var en av sex förtroendemän inom socknen. Han såg bl.a till att de beslut som fattats av sockenstämman verkställdes. Han hade också ansvar för underhåll av kyrkobyggnaden och prästgården. Han skulle också hjälpa kyrkoherden att övervaka kyrkotukten i församlingen.

Socknare:

Ett medeltida yrke som innebar att personen både var åklagare och indrivare.

Pulvermakare:

Eller krutmakare. Hade till uppgift att tillverka svartkrut för krigsmakten.

Profoss:

En benämning inom polisväsendet. Även en äldre militär befattning, motsvarande dagens militärpolis.

Mönsterskrivare:

Var en civilmilitär tjänsteman med uppgift att sköta rullor och kassa.

Forsia:

Under 1500-talet en benämning på hushållerska, i synnerhet hos en katolsk präst. Prästen erlade en avgift till biskopen för att få ha en forsia.

Dragare:

De var bärare (av tyskans Träger=bärare). De var specialiserade och det fanns bl.a vindragare, järndragare, säckdragare.

Enrolleringskarl:

Oftast en fiskare eller sjöman som var värvad att vid behov kunna inkallas till flottan.

Schäfer:

En person som sysslar med med fåravel.

Text: Monica Andersson
Källa: Wikipedia

Valborgsmässoafton

Ett firande från medeltiden

Carl von Linné gjorde följande notering i sin anteckningsbok år 1749 på sin resa i Västmanland:

”ty lantmannen har för sed alltifrån Hedenhös, att natten före Valborgsmässodagen upptända eldar på marken, att däromkring dansa och fagna sig åt den kommande sommaren, vilket alltså är relikvier av de gamlas Floralia, som endast är kvarhållne i Uppland och de nästgränsande socknarna men näppeligen i andra svenska provinser.”

Även om vi idag får hålla oss en smula skeptiska mot att valborg firats sedan ”Hedenhös”, så visar exemplet att valborg i Sverige ägnats åt att genom eldar skydda boskap och djur från rovdjur och magiska krafter.

Det svenska valborgsmässofirandet äger rum på aftonen före valborgsmässan den 1 maj, som fördes in i landet av tyskar på medeltiden. Det helgon som firades, Sankta Walpurgis, var en abbedissa som levde på 700-talet. Hennes namn hade antagligen inte blivit ihågkommet om inte första maj ända sedan medeltiden har varit en viktig profan festdag. I städerna valde köpmanna- och hantverkargillena nya dignitärer, och i byarna hölls bystämma med val av ny ålderman. Kvällen innan samlades man utomhus till en fest och tände bål.

I tysk tradition sågs Walpurgisnacht som tidpunkten för häxsabbaten, vilket antas vara förklaring till den tyska seden att tända eldar. Denna sed kom till svenska städer och spreds sedan till landsbygden.

Valborgsfirandet har i Sverige en historia från medeltiden, redan då förknippad med ungdomar och deras festande. I de gammaldanska områdena – Skåne, Halland och Blekinge – gick pojkar och flickor runt i byarna och uppvaktade bönderna. När de förbjöds att använda kyrkans klockor till samling, övergick de till att tända eldar för att påkalla uppmärksamhet. Detta ska enligt vissa tolkningar ha varit upprinnelsen till eldarna.

Ur årets dagar, Nordiska Museet.